

Cumelasector stemt op 17 maart

Tekst: Sil Biesbroek

VERKIEZINGSPROGRAMMA'S
ONDER DE LOEP

In aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen op 17 maart hebben enkele beleidsmedewerkers van Cumela de partijprogramma's van elf partijen op de kieslijst doorgespit. Ze maakten een overzicht van partijstandpunten die van belang zijn voor ondernemers in de cumela-sector. Hun conclusie: "Ze beschrijven wel wat ze ongeveer willen, maar niet wat dat precies betekent en hoe dat zal worden betaald."

**'DE PARTIJEN
BESCHRIJVEN WEL WAT
ZE ONGEVEER WILLEN,
MAAR NIET WAT DAT
PRECIES BETEKEN EN
HOE DAT ZAL WORDEN
BETAALD'**

In een videogesprek zijn de beleidsmedewerkers Jacqueline Tuinenga, Hans Verkerk en Gerben Zijlstra bijeengekomen om hun bevindingen te bespreken. Prijzende woorden over de partijprogramma's die ze hebben doorgenomen komen er niet gemakkelijk uit. Vanuit huis wisselen ze hun analyses uit.

Het viel Gerben Zijlstra, beleidsmedewerker bodem, op dat eigenlijk in alle programma's over een afname van de veestapel wordt gesproken. "Dat komt overal wel terug, behalve bij de PVV", stelt hij vast. "Dat moet eigenlijk de oplossing zijn voor klimaat, voor de CO₂- en stikstofuitstoot, voor dierenwelzijn en voor na-

**'MISSCHIEN KUN JE
VOORZICHTIG
CONCLUDEREN DAT
HET MIDDEN- EN
KLEINBEDRIJF NIET
ECHT OP HET
NETVLIES
GEBRAND STAAT,
TERWIJL DAT WEL
DE MOTOR VAN DE
ECONOMIE IS'**

WOORDEN GETELD

Vakblad Grondig onderzocht hoe vaak bepaalde woorden voorkomen in verkiezingsprogramma's. Dit had bij sommige onderwerpen zeer uiteenlopende resultaten. Zo is het bijvoorbeeld opmerkelijk dat het woord 'ondernemerschap' in veel programma's nauwelijks voorkomt.

Bij het interpreteren van onderstaande tabel is het belangrijk om rekening te houden met de uiteenlopende lengte van de verschillende verkiezingsprogramma's. Ter vergelijking: het programma van de SP is 32 pagina's lang, terwijl dat van D66 bijvoorbeeld 208 pagina's telt.

	Natuur	Klimaat	Stikstof	Ondernemerschap	Mest	Landbouw	Aantal pagina's
VVD	36	31	13	7	9	32	99
CDA	27	24	4	6	3	24	114
D66	83	115	15	7	24	53	208
CU	71	81	15	3	20	37	141
PvdA	33	41	10	1	1	7	105
PVV	9	29	9	-	-	1	52
PvdD	168	101	10	1	37	103	53
SP	7	14	2	-	-	3	32
GL	48	77	4	1	2	33	52
SGP	38	26	12	7	19	45	168
BBB	56	7	10	-	6	26	53

tuurontwikkeling. Dat is op zich een logische gedachte, maar aan de andere kant denk ik dan: hoe ga je dat realiseren en waarvan gaan we dat betalen? Dat wordt in geen van de partijprogramma's duidelijk.

Deze ondoorzichtigheid in de partijprogramma's komt volgens Jacqueline Tuinenga, beleidsmedewerker sociale zaken, ook terug in de definities die de partijen hanteren, bijvoorbeeld als het gaat over natuur. "Als je kijkt naar het boerenland en hoeveel natuur daar is, ook al wordt dat bewerkt, en hoeveel CO2 dat opneemt, dan wordt dat allemaal niet gezien en niet gewaardeerd", aldus Tuinenga. Zijlstra vult aan dat BoerBurgerBeweging als enige partij wel specifiek aandacht besteedt aan de boeren natuur, zoals groenstroken en akkerranden.

NATURA 2000

In de verkiezingsprogramma's van VVD en CDA staat dat ze willen kijken naar een herijking van de huidige Natura 2000-gebieden. Aan de linkse en groene kant van het politieke spectrum wordt er veel minder gekeken naar het herdefiniëren van natuurgebieden. "Die partijen willen alle natuurgebieden behouden en fors uitbreiden", zegt Zijlstra.

Hierop voortbordurend geeft Hans Verkerk, beleidsmedewerker meststoffendistributie, aan dat deze plannen van VVD en CDA onrealistisch zijn. "Onze collega Teun Jansen zegt dat dit helemaal niet kan", vertelt hij. "Dat is allemaal wettelijk vastgelegd in Brussel. Nederland kan niet in zijn eentje de Europese regelgeving gaan aanpassen."

WEINIG CONCREET

Ze zijn het er met z'n drieën over eens dat de verkiezingsprogramma's weinig concreet zijn. "De partijen beschrijven wel wat ze ongeveer willen, maar niet wat dat precies betekent en hoe dat zal worden betaald", verzucht Verkerk. Hij haalt een voorbeeld aan uit het programma van de SP: er moeten zeventien miljoen bomen bij. "Als je zeventien miljoen gaat vermenigvuldigen met de oppervlakte die een volwassen boom nodig heeft, heb je veel meer oppervlak nodig dan dat men aan nieuwe natuur wil aanleggen."

"Er wordt helemaal geen context geschetst voor veel van de maatregelen", vindt Zijlstra. Tuinenga knikt instemmend. "Het oogt een beetje alsof de partijen opschrijven wat ze denken dat hun achterban graag wil horen, maar gedachten over de uitvoerbaarheid vind je bijna niet terug in de plannen", vult Verkerk aan.

TRENDGEVOELIGHEID

Het viel Tuinenga op dat er in de verkiezingsprogramma's die ze doornam weinig wordt geschreven over ondernemerschap. "Misschien kun je voorzichtig concluderen dat het midden- en kleinbedrijf niet echt op het netvlies gebrand staat, terwijl dat wel de motor van de economie is", zegt ze.

In het verlengde hiervan valt een bepaalde trendgevoeligheid te observeren bij politieke partijen. Als één partij een bepaald onderwerp aansnijdt, kunnen andere partijen niet achterblijven. "Die hele beweging rondom de krimp van de veehouderij is er alleen maar omdat er een Partij voor de Dieren is gekomen", analyseert Verkerk. "Na de komst daarvan gingen alle partijen hun best doen om nog diervriendelijker te zijn dan de Partij voor de Dieren."

VISIE

"Er ontbreekt eigenlijk visie", concludeert Tuinenga. "Dat is wel grappig", reageert Zijlstra. "In partijprogramma's wordt alleen maar een soort wensbeeld geschetst met alleen maar doelen, terwijl het kabinet als dat gaat regeren geen doelen stelt, maar heel erg op maatregelen focust. Dat zegt: 'We gaan honderd rijden of we gaan voorschrijven dat je geen mest mag uitrijden als het boven de twintig graden is.'" Volgens hem zit er een groot hiaat tussen wat de partijen vinden en hoe ze dingen doen. Verkerk is het hier roerend mee eens. "Dat zit inderdaad breed door al die programma's en hun politieke handelen heen", zegt hij. "In de programma's praten politieke partijen heel erg in doelen, maar in de praktijk regelen ze dingen met maatregelen en voorschriften." Dit wordt volgens Tuinenga onderschreven door-

LIVE POLITIEK DEBAT

Cumela organiseert op 2 december een groot politiek debat met vertegenwoordigers van 6 politieke partijen. Ze reageren op een aantal problemen waar ondernemers nu mee te maken hebben zoals kalenderlandbouw en stikstof. Het is rechtstreeks te volgen via de laatste uitzending van Cumela Live van dit seizoen. Het debat start om 20.30 uur is te bereiken via www.cumela.nl/live of door op je smart tv naar Youtube te gaan en daar het kanaal van Cumela op te zoeken.

dat iedereen altijd roept dat er minder regels moeten komen. "Als er één regel bij komt, moeten er twee weg", geeft ze aan. "Er is een commissie die zich daar al twee jaar mee bezig heeft gehouden, maar er verandert helemaal niets."

Het politieke handelen in maatregelen en voorschriften kan al snel worden gezien als een logische uitkomst van de onderhandelingen die voorafgaan aan het sluiten van een regeerakkoord, maar volgens Zijlstra klopt dit niet. "Je kunt ook compromissen sluiten waarin je een bepaald einddoel met elkaar afsprekt en het vervolgens aan de sector en de maatschappij overlaat hoe je deze doelen kunt bereiken. Dit kun je dan wel stimuleren en monitoren, maar dan hoeft je als overheid niet op de stoel van de ondernemer te gaan zitten."

'IN DE PROGRAMMA'S PRATEN DE POLITIEKE PARTIJEN HEEL ERG IN DOELEN, MAAR IN DE PRAKTIJK REGELEN ZE DINGEN MET MAATREGELEN EN VOORSCHRIFTEN'

VERANTWOORDING

De selectie van de partijprogramma's die de beleidsmedewerkers van Cumela hebben bestudeerd, is gemaakt aan de hand van het volgende criterium: een partij moet afgelopen twee regeerperiodes in de Tweede Kamer hebben gezeten. Hierbij is een uitzondering gemaakt voor BoerBurgerBeweging, omdat deze partij een agenda heeft die onlosmakelijk verbonden is met de landbouwsector.

Er is voor gekozen om zes onderwerpen te behandelen, met als doel herhaling van besproken thema's te voorko-

men, maar wel aan elk thema aandacht te schenken. De zes behandelde onderwerpen zijn natuur, klimaat, stikstof, aanbestedingen, mest en landbouw.

Woorden als 'vestigingsklimaat', 'natuurlijk' en 'semester' zijn gefilterd uit de resultaten van het onderzoek naar welke woorden voorkomen in de verschillende verkiezingsprogramma's. De redactie heeft er wel voor gekozen om woorden die gerelateerd zijn aan de behandelde onderwerpen mee te tellen. Dit zijn woorden als 'klimaatverandering', 'bemesting' en 'stikstofvervuiling'.